

Η φροντίδα μικρών παιδιών με ειδικές ανάγκες

Πρεκατέ Βικτωρία

Ψυχολόγος-Συγγραφέας

3 Δεκεμβρίου 2009 Παγκόσμια Ημέρα ΑΜΕΑ

Τα μικρά παιδιά με ειδικές ανάγκες (π.χ. αυτισμός, νοητική υστέρηση, σύνδρομο Down, εγκεφαλική παράλυση) θα πρέπει να τα προσεγγίζουμε με σεβασμό, προσοχή και ταπεινότητα. Να είμαστε δηλαδή έτοιμοι να διδαχτούμε από εκείνα, όπως και εκείνα από εμάς. Είναι λάθος να πιστεύουμε ότι τα παιδιά με ειδικές ανάγκες «καταλαβαίνουν» λιγότερα από ότι τα παιδιά του μέσου πληθυσμού, άρα να συμπεραίνουμε ότι δεν χρειάζεται να τους μιλάμε όπως στα υπόλοιπα παιδιά. Κάποια σημεία που είναι σημαντικό να προσέχουμε στην φροντίδα μικρών παιδιών με ειδικές ανάγκες, τα οποία προέκυψαν μέσα από την πολύτιμη για εμένα εμπειρία, της εθελοντικής εργασίας είναι τα εξής:

Τα παιδιά με ειδικές ανάγκες, από τη βρεφική ηλικία ακόμη, μπορούν να εισπράξουν τις αρνητικές διαθέσεις, σκέψεις, σχόλια, όπως και τα παιδιά του υπόλοιπου πληθυσμού. Δεν μπορούμε να σχολιάζουμε π.χ. αρνητικά την κατάσταση ενός παιδιού μπροστά του και να θεωρούμε ότι «δεν καταλαβαίνει». Ποτέ δεν λέμε μπροστά τους **καταστροφικά σενάρια** για το «τι θα απογίνει». Τα παιδιά συχνά εισπράττουν αρκετά βλέμματα λύπης και σοκ από τρίτους.. Ας μη το δυσχεραίνουμε περαιτέρω. Από την άλλη μεριά, είναι ικανά να εισπράττουν τα θετικά σχόλια, διαθέσεις και σκέψεις, τα οποία τα χαροποιούν και τα οποία θα πρέπει να προσφέρουμε άφθονα.

Το παιδί τραυματίζεται από την ατμόσφαιρα των αρνητικών σχολίων, αλλά και της αρνητικής σκέψης. Ακόμη κι αν **σκεφτόμαστε** αρνητικά για τα παιδιά ή είμαστε εκνευρισμένοι ή έχουμε πικρία, γιατί θα θέλαμε να κάνουμε κάτι άλλο από το να είμαστε μαζί τους, τα παιδιά το εισπράττουν σε κάποιο επίπεδο. Όσο είναι ανθρωπίνως δυνατό, να τα φροντίζουμε με χαρά κι αίσθημα ευγνωμοσύνης...

Δεν φοβόμαστε τον πόνο. Κάποιες φορές, κατά τη φροντίδα παιδιών που υποφέρουν, θα στεναχωρηθούμε, είναι ανθρώπινο. Όμως, η χαρά κι η ανακούφιση που τους δίνουμε είναι πολύ μεγαλύτερη και σημαντικότερη από τον πόνο που νιώθουμε.

Δεν νιώθουμε **οίκτο** ή υποτίμηση για τα παιδιά με ειδικές ανάγκες, σαν να είναι «ελαττωματικά».. Η ψυχή τους ακολουθεί αυτό το δύσκολο δρόμο και πολλά από αυτά αγωνίζονται αξιοθαύμαστα, πολύ περισσότερο ίσως από ότι θα μπορούσαμε εμείς. Περνούν πολύ μεγάλη δοκιμασία και αξίζουν το θαυμασμό και την αναγνώρισή μας, όχι τον οίκτο μας. Η ψυχή τους μπορεί να περιέχει μεγάλη σοφία, για αυτό ας δούμε τι μπορούν να μας διδάξουν εκείνα. Πάντα μαθαίνουμε από τα παιδιά - όλα τα παιδιά-, αν τα προσεγγίζουμε με ταπεινότητα και ειλικρίνεια.

Πολλές φορές, στην προκατάληψή μας, θεωρούμε ότι το παιδί «δεν καταλαβαίνει».. Όμως, δεν μπορούμε να γνωρίζουμε πλήρως τι ακριβώς καταλαβαίνει και τι όχι... Τους **μιλούμε κανονικά**, η επικοινωνία είναι το ίδιο απαραίτητη, όπως σε όλα τα παιδιά. **Τα κοιτούμε στα μάτια**, όταν μιλούμε, χωρίς όμως να τα πιέζουμε. Τους

ζητούμε **συγγνώμη**, όταν κάνουμε κάτι λανθασμένα ή τους προκαλέσουμε δυσφορία. Όταν κουραζόμαστε, αντί να εκνευριστούμε και να φωνάξουμε «αμάν τι κουραστικός που είσαι ή δεν σε μπορώ άλλο», τους εξηγούμε ότι χρειαζόμαστε λίγο χρόνο έξω ή για να κάτσουμε. **Όταν φεύγουμε** τους λέμε «γεια», ότι τα αγαπάμε, ότι περάσαμε πολύ ωραία μαζί τους, ότι θα ξανάρθουμε (αν πρόκειται να το κάνουμε). Τα παιδιά επικοινωνούν πάντα με τον τρόπο τους, π.χ. με **τη γλώσσα του σώματος**: Η αγκαλιά και το τραγούδι μπορεί να χαλαρώσει ένα παιδί με σπασμούς και το κάνει να γέρνει χαμογελαστό προς το μέρος μας... Η γλωσσική επικοινωνία δεν είναι το μόνο είδος επικοινωνίας. Προσέχουμε πολύ πώς τα αγγίζουμε, χρειάζονται ήπιες κινήσεις, με σεβασμό και **χωρίς ασφυκτικές αγκαλιές**. Δίνουμε τρυφερότητα στο παιδί, αλλά του δίνουμε και το χώρο να πει «όχι», αν δε θέλει το άγγιγμα.

Τέλος, πάντα χρειάζεται η αυτοεξέταση στα κίνητρα της προσφοράς μας, ειδικά όταν πρόκειται για εθελοντική εργασία. Το δόσιμο είναι σημαντικό να γίνεται για τη **χαρά της προσφοράς**, όχι για να αποδείξουμε στους εαυτούς μας και στους άλλους ότι είμαστε «καλοί». Δεν πρέπει να έχουμε τη **νοοτροπία του «μάρτυρα»**, ότι κάνουμε «θυσίες» για εκείνα, ούτε να κρατούμε στάση ανωτερότητας. Ακόμη κι όταν δεν τους το λέμε απευθείας, τα παιδιά εισπράττουν τη νοοτροπία «είδες τι έκανα, θυσιάστηκα για σένα?» και συνεπώς νιώθουν ενοχή, μόνο και μόνο γιατί υπάρχουν και γιατί έχουν ανάγκες. Από την άλλη μεριά, δεν πρέπει να αμφιβάλουμε για την αξία της προσφοράς μας, όταν γίνεται από καρδιάς. Ακόμη κι η διακριτική παρουσία μας όταν το παιδί κοιμάται είναι ένα πολύτιμο δώρο στο παιδί, που νιώθει γαλήνη και στοργή, που νιώθει ότι δεν είναι μόνο...